

Undervisning og inspiration til ældreplejen

Anbefalinger og inspiration til at forebygge, håndtere og lære af voldsomme episoder og udadreagerende adfærd i ældreplejen

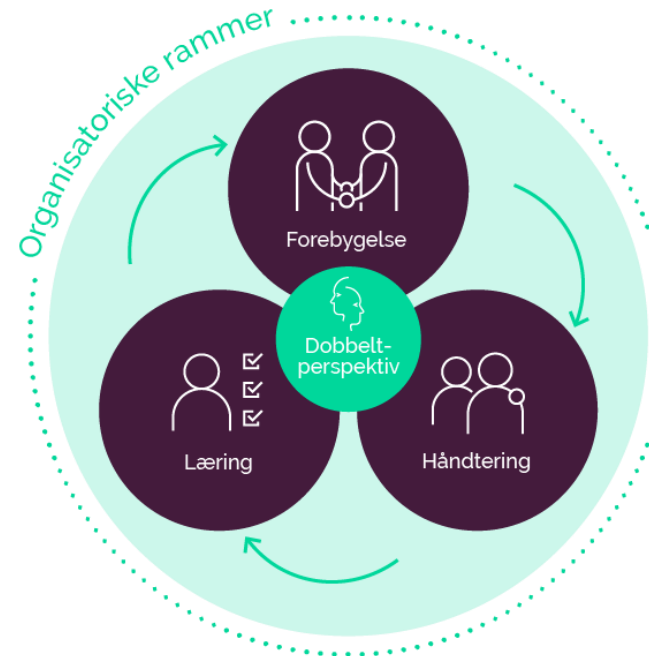
Guide: Sådan kommer I godt i gang med læring

Maj 2021

Hvordan kan I bruge disse slides?

Formålet med disse slides er at klæde jer på til arbejdet med at forebygge, håndtere og lære af udadreagerende og voldsomme episoder hos borgere med demens gennem:

- Faglig viden
- Øvelser I kan bruge til at åbne for samtalen og fælles refleksioner
- Dilemmaer der kan kobles til jeres praksis
- Kendskab til relevante metoder, som I kan anvende i praksis med det samme

Refleksionsøvelse: Læringslandkort

På næste slide finder du et læringslandkort

Læringslandkortet er fyldt af
refleksionsspørgsmål – spørgsmål,
der dukker op i løbet af denne slideserie
og som knytter sig til de enkelte slides

Du kan printe læringslandkortet ud og
udfylde det undervejs

Læringslandkort

Har du oplevet en voldsom episode?

Hvilken læring tog du med fra episoden?

Hvad gør I for at lære af voldsomme episoder?

Hvordan anvender I opsamlet viden som læring til fremtidige episoder?

Hvordan kan I skabe mere systematiske rammer for læring?

Hvilke metoder anvender I til at lære af episoder med udadreagerende adfærd?

Hvornår har I sidst lavet en vurdering af viden og kompetencer? ?

Hvad er udadreagerende adfærd og voldsomme episoder?

Betegnelsen *udadreagerende adfærd* anvendes om de situationer, hvor en borger på en eller anden måde reagerer udad mod medarbejderne, andre beboere eller pårørende.

Det kan eksempelvis komme til udtryk ved, at borgeren råber, truer eller optræder grænseoverskridende over for andre. Det kan også være situationer, hvor borgeren opfører sig urolig eller rastløs.

Adfærden er oftest et udtryk for at borgeren har fysiske eller psykiske behov, der ikke er blevet dækket.

Hvad er udadreagerende adfærd og voldsomme episoder?

Der vil altid gå noget forud for, at en borger har en udadreagerende adfærd. Det sker derfor ofte i bestemte situationer som eksempelvis:

- Ved fysisk nærhed under personlig hygiejne
- Hvis borgeren har ondt og ikke kan give udtryk for det
- Hvis borgeren er over-/understimuleret
- Hvis borgeren har stress i forbindelse med en omstilling
- Hvis borgeren har svært ved at kommunikere

Det er forhold som enten hver for sig eller tilsammen betyder, at borgeren mistrives og kommunikere sin mistrivsel ved at reagere udad mod medarbejdere, andre beboere og/eller pårørende.

Hvad er udadreagerende adfærd og voldsomme episoder?

En voldsom episode omfatter situationer, hvor både borgere og medarbejdere udsættes for en voldsom episode, fordi en person reagerer med vold af fysisk eller psykisk karakter.

Fysisk vold kan fx komme til udtryk i form af angreb mod kroppen, overfald, spark, slag, skub, kast med genstande, bid, niv, krads og spyt. Psykisk vold kan fx komme til udtryk i form af verbale og nonverbale trusler, chikane, ydmygelser, anden krænkende adfærd m.m.

Vold forstås som noget, der opstår i et samspil mellem borgeren og medarbejderen eller borgere imellem. Vold kan derfor ikke alene tilskrives som vold begået af borgeren.

Hvad er udadreagerende adfærd og voldsomme episoder?

Der anvendes begrebet 'episode', som på engelsk betyder en hændelse i en serie af begivenheder.

Det indebærer, at en voldsom episode ikke kan forklares, forstås eller forebygges alene ud fra den konkrete situation, men at der altid er noget, som går forud for eller leder op til den voldsomme episode.

En voldsom episode skal altså ses i sammenhæng med de begivenheder, der gik forud for selve handlingen.

Refleksions- øvelse

Sid for dig selv i tre minutter og reflekter over følgende:

Har du oplevet en voldsom episode?

Talte du med din leder og kollegaer om episoden?

Hvilken læring tog du med fra episoden?

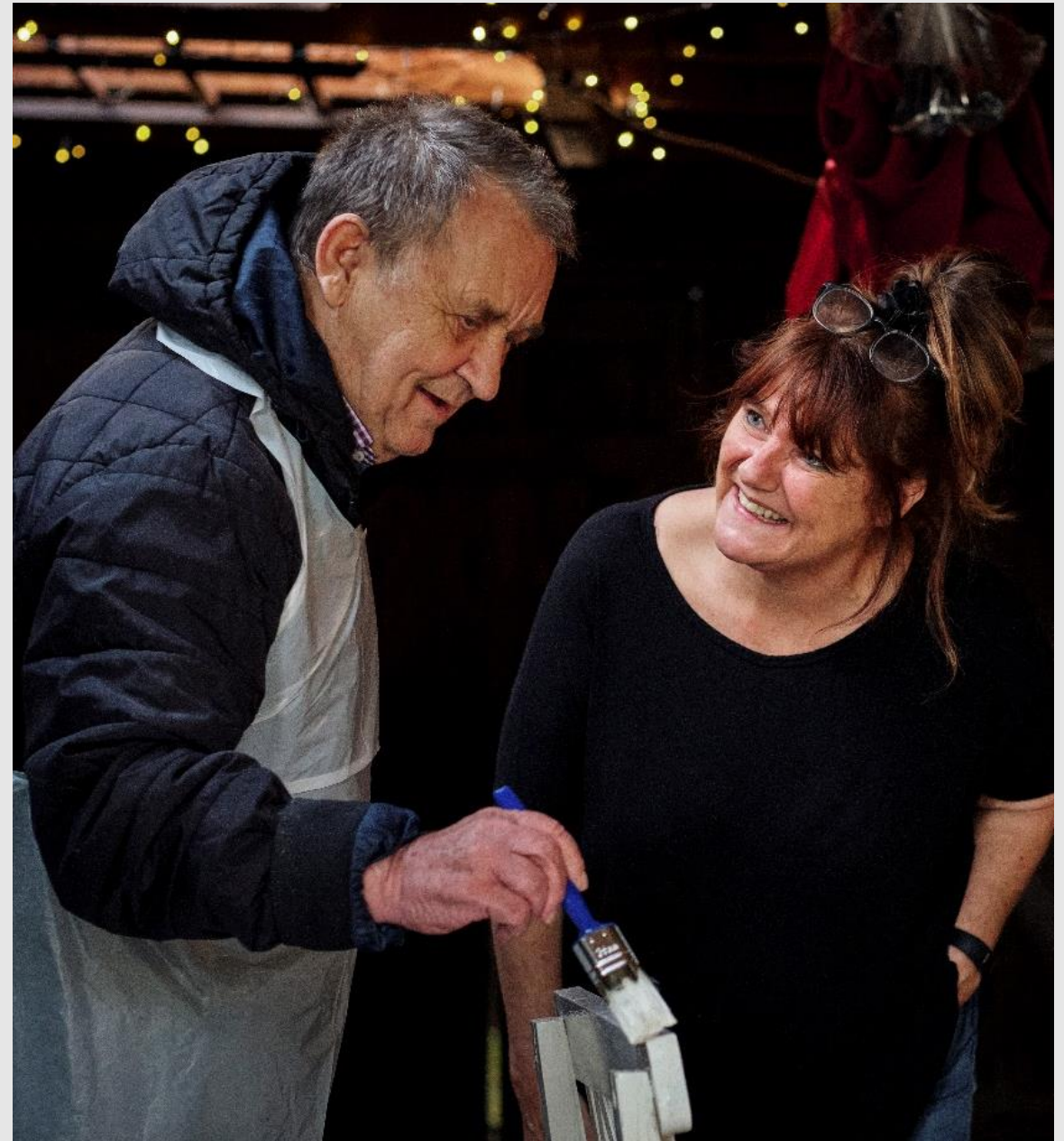

Hvorfor er det vigtigt at forebygge, håndtere og lære af voldssomme episoder?

Et godt arbejdsliv indebærer både, at borgerne trives og får den støtte og omsorg de har brug for, samtidig med at man som medarbejder føler sig kompetent og tryk ved at give den hjælp, borgerne har brug for.

Det kan derfor være svært, hvis man oplever borgere, som mistrives og har en udadreagerende adfærd. Det er utryk for borgeren og for medarbejderen.

Det er en kompleks faglig opgave.

Hvorfor er det vigtigt at forebygge, håndtere og lære af voldssomme episoder?

Undersøgelser viser, at i 2018 blev 32 % af social- og sundhedsassistenter- og hjælpere udsat for trusler, og 30,7 % blev udsat for fysisk vold. Et arbejdsmiljø med trusler og vold kan føles utrygt for medarbejderne.

Ved at sikre trivsel hos borgerne, kan man samtidig være med til at sikre, at medarbejderne føler sig trygge og trives i sit arbejdsliv. Det kalder vi for det "dobbelte perspektiv".

For at ændre praksis, øge trivslen og reducere antallet af voldssomme episoder er der behov for viden, metoder og systematiske tilgange.

Med læring menes der...

...de indsatser, der er nødvendige for at afdække årsager til voldsomme episoder for derved bedre at kunne forebygge fremtidige situationer.

Læring omfatter derfor også:

- At justere og tilpasse indsatser
- Kompetencer og kvalifikationer

Hvorfor er det vigtigt at arbejde med læring?

Efter en voldsom episode er det vigtigt at evaluere og lære af episoden – særligt for at hjælpe de involverede parter med at komme videre på en god måde.

Derudover kan læringen bidrage til at forebygge og håndtere fremtidige situationer. Medarbejdere og ledere kan sammen blive klogere på, hvorfor episoden opstod og hvordan organisationen kan blive bedre rustet til at håndtere fremtidige episoder og eftervirkninger.

Læring handler også om at tage et kompetencetjek i organisationen. Har medarbejderne den nødvendige oplæring og instruktion i at udføre arbejdet på en farefri måde?

**Refleksionsspørgsmål:
Hvad gør I for at lære af
voldsomme episoder?**

Anbefalinger og inspiration til læring af voldsomme episoder

Der er tre anbefalinger, der omhandler læring:

Anbefaling 7: Organisationen anvender systematisk opsamlet viden om voldsomme episoder og nærved-episoder i den løbende vurdering af behov for indsatser.

Anbefaling 8: Organisationen udarbejder procedurer og arbejdsgange, der sikrer systematisk opfølgning og refleksion efter voldsomme episoder og nærved-episoder.

Anbefaling 9: Organisationen vurderer løbende medarbejdernes viden og kompetencer til at skabe trivsel og forebygge voldsomme episoder og iværksætter ved behov relevante indsatser, der sikrer, at viden og kompetencer er til stede.

De tre anbefalinger udfoldes på de næste slides

7. Anvendelse af systematisk opsamlet viden i den løbende vurdering af behov for indsatser

Syvende anbefaling handler om at den læring, der skabes i organisationen, skaber en god viden, som kan omsættes i arbejdet med at skabe en tryk hverdag for både borgere og medarbejdere. For at det er muligt skal viden opsamles og anvendes.

Her er det en fordel at lave en systematisk dokumentation af voldsomme episoder, dvs. en løbende struktureret opsamling af viden om voldsomme og nærved-episoder.

Systematisk dokumentation er en vigtig forudsætning for at identificere og analysere mønstre. Formålet med dette er at udvikle forbedringer i det forebyggende arbejde, samt at følge med i, om evt. ændringer fører til færre voldsomme episoder.

På den måde skal den løbende læring understøtte, at antallet af voldsomme episoder nedbringes på længere sigt.

Refleksionsspørgsmål: Hvordan anvender I opsamlet viden som læring til fremtidige episoder?

8. Udarbejdelse af procedurer og arbejdsgange til systematisk opfølgning og refleksion

Ottende anbefaling omhandler, at organisationen gør sig klart, hvordan man vil skabe læring og anvende læring fremadrettet. Her er det vigtigt med systematiske rammer, som med fordel kan indeholde:

- Tid og rum for læring – herunder overlevering af viden, faglig vurdering af borgernes trivsel og drøftelse af konkrete hændelsesforløb.
- Evaluering efter en voldsom episode.
- Fast procedure for opfølgning og refleksion efter en voldsom episode.
- Diskussioner på plejefagligt niveau, hvor medarbejderne er trygge til at dele deres oplevelser.
- En analyse og handleplan i så fald episoden har resulteret i en magtanvendelse.
- Jævnlig faglig refleksion og supervision.

Refleksionsspørgsmål: Hvordan kan I skabe mere systematiske rammer for læring?

9. Vurdering af viden og kompetencer

Niende anbefaling fokuserer på medarbejdernes kompetencer og viden.

Det handler om at sikre medarbejdernes vidensgrundlag, dvs.:

- At medarbejderne har de nødvendige faglige kvalifikationer og kompetencer
- At medarbejderne løbende modtager nødvendig og tilstrækkelig efteruddannelse og opkvalificering
- At ledelsen udarbejder en plan for at sikre de rette kompetencer og kvalifikationer er til stede og bliver sat i spil ved fx beboerkonferencer og lign.

Derudover skal der være en særlig fokus på unge og nyansatte, dvs.:

- At der er en særlig opmærksom på unge og nyansattes kompetenceudvikling
- At unge og nyansatte føler sig godt klædt på og har mulighed for sparring

Refleksionsspørgsmål: Hvornår har I sidst lavet en vurdering af viden og kompetencer?

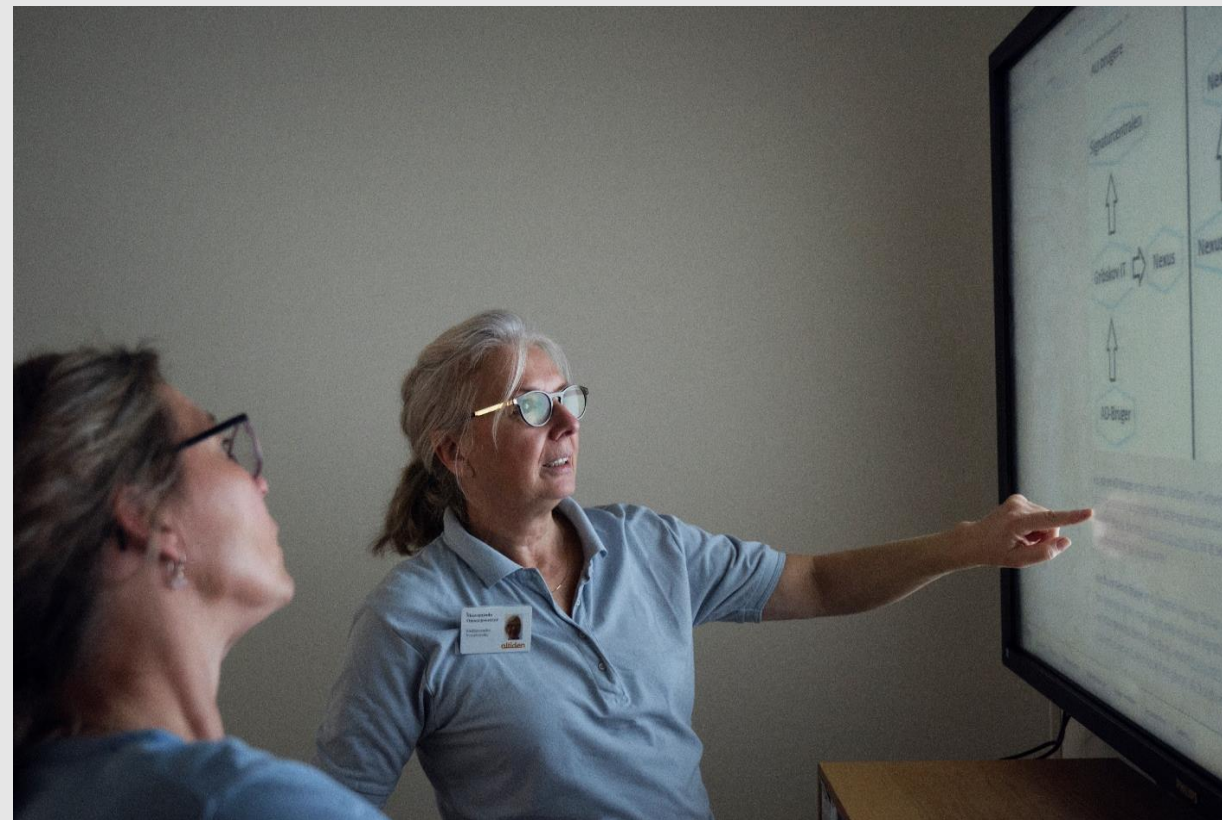
Metoder

Der er mange forskellige metoder og tilgange, hvor I kan skabe læring ud fra jeres oplevelser med voldsomme og nærved episoder.

På de næste slides får du tips til, hvordan du kan anvende et par af de tilgange og metoder i det praksisnære arbejde.

Du skal først se og reflektere over en dilemmafilm, der knytter sig til emnet læring – den finder du på næste slide.

På de efterfølgende slides præsenteres du for to relevante metoder til , hvordan du kan arbejde systematisk med læring.

Refleksionsspørgsmål:
Hvilke metoder anvender I til at lære af episoder med udadreagerende adfærd?

Dilemmafilm: Læring

Udadreagerende adfærd i ældreplejen

Læring

SUNDHEDSSTYRELSEN

Start filmen ved at holde musen henover billedet og tryk på play-knappen.

Metode til læring: Beboerkonference

Beboerkonferencen er en metode til at skabe trivsel hos borgere. Metoden bygger på en systematisk mødeform med deltagelse af ledelse og medarbejdere med forskellige fagligheder.

Formålet er at reflektere og analysere over en borgers adfærd eller en konkret situation, der kan opleves svær at håndtere i hverdagen. Målet med metoden er at styrke den faglige indsats med henblik på at øge både borgerens og medarbejdernes trivsel i hverdagen.

Ledelsesmæssigt understøtter metoden således sammenhæng og en opmærksomhed på at integrere både et pleje- og omsorgsfagligt perspektiv og et arbejdsmiljø fagligt perspektiv.

- Arbejde systematisk og praksisnært med at forebygge, håndtere og lære af situationer der kan opleves svære eller fastlåste i hverdagen.
- Understøtte og sprede viden og metoder, praksisnær læring og organisatorisk udvikling, så der kommer en fælles forståelse, mening og ejerskab hos alle medarbejdere.
- Planlægge indsatser med henblik på at forbedre borgerens trivsel.

Du kan læse mere om, hvordan metoden anvendes i demenshåndbogen "Beboerkonferencen i praksis" på www.sst.dk

Metode til læring: Demensligningen

En demenssygdom kan komme til udtryk på mange måder og er altid afhængig af forhold, som er unikke for det enkelte menneske og de omgivelser, vedkommende befinder sig i. Demensudtrykket og den adfærd, man ser, er bestemt af fem faktorer (se billedet), som man skal have kendskab til for at forstå demensudtrykket

For at forstå personens demensudtryk er det vigtigt, at du altid er opmærksom på alle fem faktorer. Du kan undersøge, hvad der er et resultat af henholdsvis personligheden, biografien, helbredstilstanden, den neurologiske svækkelse og de socialpsykologiske rammer.

Du kan blive bedre til at forstå den enkelte person med demens ved at tage udgangspunkt i personens neurologiske svækkelse, og hvordan den kommer til udtryk hos netop den person. Information om personens personlighed og biografi er godt at få fra de pårørende. Det kan måske hjælpe dig med at forstå, om personens handlinger evt. er et produkt af livshistorien eller af personligheden. Men det er lige så vigtigt, at du selv observerer personen med demens.

Du kan læse mere om, hvordan demensligningen anvendes i praksis i demenshåndbogen "Personcentreret omsorg i praksis" på www.sst.dk

Du kan få mere viden og kendskab til flere relevante metoder

i Sundhedsstyrelsens anbefalinger og inspiration til at forebygge, håndtere og lære af voldsomme episoder og udadreagerende adfærd i ældreplejen.

Der er desuden udgivet en kort version.

Begge finder du på:

<https://www.sst.dk/da/Viden/Demens/Forebygge-udadreagerende-adfaerd/Anbefalinger-og-inspiration>

